

Naročana enaka mesečno 45 Din. za mesecemstvo 40 Din
Uredništvo
Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telefon št. 440
Celle: Knechtova ul. 2. Telefon št. 100.
Reklame se odražajo uglav po tarifi

JUTRO

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova 64.
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Ispravitelj oddelka: Ljubljana, Prešernova ulica 4. Telefon št. 2492
Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta št. 13. Telefon št. 455
Podružnica Celje: Kocencova ulica št. 2. Telefon št. 100
Računi pr. pošt. ček zavodih: Ljubljana št. 11.842. Praha čisto 78.180. Wien Nr. 105.241

Ljubljana, 18. decembra.
Včerašnji rojstni dan našega kralja je postal historičen dan v narodni zgodovini Jugoslavije. Njegov pomen se da v marsičem primerjati važnosti 6. januarja in 3. oktobra. Nesumljivo bo 17. december ne le globoko odjeknil v duši našega celega naroda, temveč se bo pomembno uveljavil v vsem našem notranjem konsolidacijskem procesu.

Manifestanten način kako je v vseh krajih naše širne domovine bil letos proslavljen kraljev praznik, dokazuje predvsem, kako se narod instinktivno zbira okrog svojega vladarja, v katerega velika državniško podjetje za končno konsolidacijo Jugoslavije polaga vse svoje nade in v katerem vidi svojo garancijo za srečen uspeh. Proslava kraljevega rojstnega dne je bila letos ne le svečanost rodbinskega značaja, pri kateri se čuti narod eno s svojim kraljem, nego je bila dogodek dalekosežnega političnega značaja, ker je narod porabil priliko, da svojemu vladarju ob tej priliki izkaže ne le svojo ljubezen in vdanost, temveč tudi svoje odobravanje za historične čine januarskega manifesta in oktobrskega zakona ter svojo veliko vero, da ga kralj s sigurno roko vodi k srečnejši bodočnosti.

Kar pa daje včerašnjemu dnevu posebno historično obeležje, to so dogodki, ki so se odigrali v Beogradu povodom prihoda velike poklonstvene deputacije mest savske in primorske banovine, ki je pod vodstvom zagrebskega župana prišla čestitati kralju k rojstnemu dnevu. Sprejem deputacije broče okrog 550 županov, obč. odbornikov in predstavnikov najvažnejših kulturnih in gospodarskih organizacij, je bil veličasten. Beograd in njegovo prebivalstvo sta pozdravila odposlanca hrvatskih mest z iskreno in tolo pristrčnostjo, govori, ki so bili izmenjani pri pozdravu, v svečani seji beograjskega obč. odbora in pri banketu, so bili ne le manifestacije bratske ljubavi in prisege solidarnega, oštrega sodelovanja za bodočnost, temveč so podali veleno-embne politično programatične izjave. Predstavniki hrvatskih mest, ki so po večini popreje stali v vrstah političnih struk, katere so odklanjale načelo narodnega in državnega edinstva, so se ob tej priliki brezpozorno izrekli za idejo kraljevega manifesta, kateremu je osnova edinstven narod v edinstveni državi.

Zagrebski mestni župnik G. Rittig je v velikem govoru v beograjskem obč. svetu proslavljal Jugoslavijo ter poudarjal, da je spas celega naroda v tem, da »napolni svojo dušo z jugoslovensko solidarnostjo, jugoslovenskim srcem in občutkom.« starosta bivšega Hrvatskega Sokola dr. Hofer je zatrdil, da so prišli Zagrebčani v Beograd, navdahnjeni z duhom Strossmayerja in Račkega, ter je izrazil svojo trdno vero, da bo končno zmagala velika jugoslovenska misel, ki so jo izročili stari Ilirci, preporoditelji naroda, bivši federalistični poslanec dr. Hanžek je proslavljal letošnji 17. december kot dan prisege jugoslovenskega naroda, ki noče nobenega Kosova več in ki bo z delom samozatajevanjem, ljubeznijo in medsebojnim opočetjem dosegel, kar mu je usoda kot historično nalogo odredila.

Vse te izjave, ki so bile z navdušenjem podane in z navdušenjem sprejete, je v precizirani, svečani obliki resumiral nagovor zagrebskega župana Srkulja, ki je na čelu vseh, v Beograd došlih predstavnikov hrvatskih mest in ob njihovem burnem odobravanju v svečani avdienci čestital kralju k rojstnemu dnevu. Župan Srkulj je uvodoma dal izraza ljubezni naroda do kralja in države, nakar je v lapidarnih stavkih podčrtal, da »i za nas Hrvate nema drugega narodnog in državnog ideala nego je Jugoslavija.« Poudaril je nato, kako tudi Hrvati iskreno usvajajo načela 6. januarja in 3. oktobra. Svečano je potrdil, da hočejo Hrvati vse doprinesiti, da se kraljevo veliko delo privede k srečnemu koncu »v duhu edinstva države, in naroda.« in usvojil je kot vrhovni izraz kraljevih idej geslo: »en kralj, en zakon.« kar pomeni odpoved federalističnim principom. V svojem odgovoru je kralj na izredno ljubeznivi način kvitiral patriotično gesto hrvatskih mest, na politično pomembne stavke Srkuljevega govora pa je odgovoril z lapidarnim programatičnim stavkom, ki ne pripušča nobenih dvomov o njegovih intencijah in o pomenu njegovega velikega dela. Kralj je konstatiral, da je narod pravilno razumel in enopodno odobril njegova stremeljenja in odločitve od 6. januarja in 3. oktobra. Slovesno je poudaril, da gre do stremeljenja in te njegove odločitve edino za tem, da učvrstijo nerazdelljivo narodno edinstvo, bratsko ljubav, polno enakopravnost in da našo lepo kraljevino Jugoslavijo gospodarsko okrepijo in socialno povzdignejo. Kraljeve besede so bile sprejete z velikim navdušenjem, ki znači, da so jih predstavniki hrvatskih mest, o katerih smelo rečemo, da

Hrvatska deputacija v Šumadiji
Zastopniki hrvatskih mest na grobeh Neznanege junaka in kralja Petra Osoboditelja

Beograd, 18. decembra. Hrvatska deputacija se so snoči odpeljala iz Beograda. Tu je ostala le 20 članska delegacija zastopnikov mest iz savske in primorske banovine, ki so pod vodstvom zagrebskega župana dr. Srkulja, splitskega župana dr. Račića in bivšega washingtonskega poslanika dr. Ante Tresić-Pavičića danes dopoldne odpotovali na Avalo, da se poklonijo na grobu Neznanege junaka Grob le pokrival že prvi sneg, ki le ponoči zapadel v Beogradu in okolici. Dr. Srkulj je imel pri polaganju vencev govor, v katerem je nazlašal pomen in simboliko kulta Neznanege junaka, ki je simbol čuvarja Beograda in vse naše Jugoslavije. Ni mu se klanjajo tudi Hrvatje z obljubo, da bodo zvesto čuvali Jugoslavijo. Vence so položili še dr. Tresić-Pavičić, dr. Lavrica in dr. Račić. Dr. Tresić-Pavičić je v svojem govoru naglasil, da prihaja na grob v imenu Primorja ter drinaša pozdrave vseh onih, ki se Neznanemu junaku zahvaljujejo

za svojo osvoboditev. Po vzgledu Neznanege junaka bodo postopali vsi Jugoslovenci, če bo treba nastopiti v obrambo naše Jugoslavije.

Z Avalo je deputacija odpotovala v Mladenovac, kamor je prispela popoldne. Občinski odbor z županom Miletićem na čelu jo je svečano sprejel ter ji priredil banket. Dr. Srkulj se je zahvalil za pozornost in le v svojem govoru podčrtal zasluge Šumadincev, ki so doprinesli velike žrtve za osvoboditev in uletenje velike Jugoslavije. Največji žrtve da so doprinesli s tem, da so sprejeli lepo ime Jugoslavija. Popoldne je deputacija odpotovala na Topolo, kjer se je poklonila na grobu kralja Petra in položila krasen venec. V imenu vseh Hrvatov je zagrebski mestni odbornik Artur Mahnič na grobu prisegel zvestobo Jugoslaviji. Zvečer se je deputacija vrnila v Beograd, ponoči pa so udeleženci večinoma odpotovali na svoje domove.

Nova lepa manifestacija Male antante

Velika udeležba pri proslavah kraljevega rojstnega dne v Pragi in Bukarešti — Jugoslovenska odlikovanja rumunskih oficirjev

Beograd, 18. decembra. Rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra so včeraj slovesno praznovala tudi naša poslaništva v inozemstvu. Naravno je, da je bila proslava posebno prisrčna v prestolnicah obeh, z Jugoslavijo v Mali antanti združenih držav, v Pragi in Bukarešti.

V Pragi je naš tamkašnji poslanik dr. Anđelinović priredil recepcijo, ki se je udeležilo nad 400 oseb, med njimi vsi člani praškega diplomatskega zbora, mnogi ministri in številni predstavniki češkoslovaške javnosti.

V Bukarešti se je vršila svečana služba božja v tamošnji ruski cerkvi. Prisostvovali so ji predstavniki regentskega sveta, minister dvora, zunanji minister, vojni minister, diplomatski zbor, oficirji lovskega pol-

ka kralja Aleksandra I. in mnogobrojno občinstvo. Po cerkveni svečanosti je bila na jugoslovenskem poslaništvu recepcija, med katero je naš poslanik Colak-Antić izročil 12 oficirjem lovskega polka kralja Aleksandra visoka jugoslovenska odlikovanja. Za hvalil se je v imenu odlikovancev in v imenu rumunske vojske vojni minister general Pirescu Zvečer je jugoslovenska kolonija priredila dobro obiskano in sija, no uspelo akademijo s plesom.

V beograjskih krogih so s posebnim zadoščenjem sprejeli poročila o lep'ih proslavah v prestolnicah obeh zaveznikih in prijateljskih držav, saj nudijo nov dokaz, kako prisrčne in tesne so vezi med državami Male antante.

Ministra Buron in Molov v Londonu

Intervencija obeh ministrov v Parizu ni rodila od Bolgarije željenega uspeha znižanja reparacij

Beograd, 18. decembra. p. Po vesteh iz Londona sta sinoči prispela tjakaj bolgarska ministra Buron in Molov. Na kolodvoru in je sprejel angleški zunanji minister Henderson z uradniki zunanjega ministrstva ter celokupno osebje bolgarskega poslaništva.

Povodom obiska obeh bolgarskih ministrov v Parizu in njunega poseta pri francoskem ministrskem predsedniku, pišejo francoski listi, da je ministrski predsednik Tardieu bolgarskima ministroma naglasil, da predstavlja zadnji predlog konference reparacijskih stro-

kovnjakov, ki je bil predložen bolgarski vladi, maksimalno popuščanje, ki je bilo možno, in da Bolgarija ne sme računati na nadaljnjo popustljivost Buron in Molov sta dokazovala, da Bolgarija ne more plačati zahtevanih 12 milijonov zlatih frankov; največ, kar ji dopušča njen gospodarski in finančni položaj, bi bilo 9 milijonov. Buron je še dodal, da bi morala on kot zunanji in Molov kot finančni minister podati ostavke, če bi ne dospela primernega znižanja, da pa tudi v tem primeru nobena druga vlada ne bi mogla ponuditi večje kvote.

Pojavi notranjih bolgarskih težoč

Sporadi med člani vladne večine v Sobranju — Polemika ministrskega predsednika z vladnim poslancem — Socialističen manifest

Sofija, 18. dec. AA. Na včerašnji seji Sobranja je prišlo do ostrih sporov med člani vladne večine. Poslanec Ivan Petrov je tekom svojega govora o neprestanih razbojstvih na Bolgarskem napadel več okrožnih načelnikov. Posebno ostro je kritiziral okrožno načelnika v Plovdivu, o katerem je dejal, da bi bilo bolje zanj, ako bi se bavil s svojimi uradnimi posli, kakor pa da napada razne poslance in z njimi polemizira po časopisih. Te opazke so očividno razburile ministrskega predsednika Ljapčeva, ki je takoj posegel v razpravo in zavrnil poslanca Petrova, češ, da gre samo za sečne spore med Petrovom in okrožnim načelnikom v Plovdivu. Ljapčev je zanikal, da je bilo v okolici Plovdiva toliko razbojstev, kakor se pripoveduje.

Poslanec Petrov je nato navajal, kako je neki uradnik v Likovskem hotelu podati ostavko, da pa so to prepričali ljudje gosp. Ljapčeva. Ljapčev je ponovno vpadel v besedo in zavrnil govornika z besedami: »Vi govorite glupo!« Nato je poslanec Petrov začel še bolj obširno govoriti o razbojstvih in umorstvih in opozoril na to, da ni bil prijatelj niti en razbojnik, očividno zaradi popolne nesposobnosti lokalnih oblastev. Predsednik bi moral kaznovati nesposobne načelnike, tako pa jih še brani.

Pri teh besedah so začeli napadati govornika drugi poslanci vladne večine. Poslanec Kjanilev mu je zalulil v obraz: »Vi ste lažnivec! Vi ste tipl! Vi ste klevetnik!« V tem se je začel kvestor Savov prepirati s oosl. Nikiforom. Predsednik Sobranja Cankov, ki

je predsedoval seji, je pozval kvestorja k redu z besedami: »Pojdite na svoje mesto! Vi se obnašate kot človek, ki želi izzvati nerodno Zbornico se je umirila žele, ko je poslanec Petrov končal svoj govor.

To ni prvič, da so se v Sobranju sprli med seboj poslanci vladne večine. Vendar tako ostrih sporov, kakor na snočnji seji, še ni bilo.

Beograd, 18. decembra. M. List »Narode« objavila je svoji zadnji številki manifest bolgarske socialno - demokratske stranke. Bolgarskemu narodu Manifest nazlašča, da je politika vladajočega Demokratičskega Zbornice dovela bolgarski narod v položaj, ki ga ne more več pronesati Bolgarija in je po zaslugi sedanjih vladodržcev, če se še ustrašujejo vrh tega reparacijske obveznosti pred katastrofo. Zato poziva socialno - demokratska stranka bolgarski narod na borbo proti vladi Ljapčeva in zahteva, da se sestavi vlada dela in socializma, ki bi bolgarski narod v vsakem pogledu zadovoljevala.

Beograd, 18. dec. M. Sele sedaj so znani razlogi za spremembe na italijanskem poslaništvu v Sofiji in za odnošje dosedanjega poslanika Pjancinija. Njegov položaj v Sofiji je postal nevzdržen, ker se je javno preveč kompromitiral s svojim neprestanim vmešavanjem v čisto notranje bolgarske zadeve. Pjancini še ni odpotoval, pač pa se zatruje, da bo v najkrajšem času zapustil Sofijo. Izgleda, da je Pjancini največ kriv, da so se odnošaji med Italijo in Bolgarijo v zadnjem času tako ohladili.

so bili v tem trenutku tudi predstavniki hrvatskega dela naroda, usvojili kot svoj program, ki ga sedaj ponesejo domov kot osnovo za vse svoje nadaljnje delo.

V veliki hrvatski deputaciji so bili predstavniki najvažnejših bivših političnih strank iz tega dela naše države. Veličina jugoslovenske misli in globoko prepričanje, da za naš narod, bodisi hrvatskega, slovenskega ali srbskega imena, ni življenja, ako se z vso svojo silo ne oklene ideje edinstva, je izbrisa-

Italijanski vpliv na madžarsko politiko
Pod pokroviteljstvom Italije nadaljujejo madžarski grofi s svojo usodno izzivalno politiko

Bukarešta, 18. decembra. M. V tukajšnjih političnih krogih se smatra, da so odnošaji Madžarske do Rumunije ter potom Rumunije do Male antante stopili po znanem govoru grofa Bethlena v novo fazo. Grof Bethlen je v svojem govoru odkrito priznal, da je izključena vsaka možnost kakršnegakoli zblžanja med Madžarsko in Rumunijo ter preko nje z Malo antanto. Grof Bethlen je imel ta govor v času, ko so se mudili v Budimpešti odnosi M. Mussolinija, da okrepe madžarski odmor proti reparacijam. To je le en dokaz več, da

je prav za prav Italija oni vir, iz katerega zajema svojo drznost in odpornost madžarska vlada. Grof Bethlen bo imel priliko, da se kmalu prepriča, da je Mala antanta političen organizem ki lahko v primeru potrebe premaga vsak odpor in zavrne vsako drznost in izzivanje, pa naj ga podpira kdorkoli. Politika provokacije, ki jo vodijo sedanjí madžarski voditelji, ki so bili tudi voditelji Madžarske v žalostni preteklosti, lahko vodi to državo ponovno do katastrofe.

Utrditev grške republike
Ostra debata med Venizelosom in voditeljem monarhistov Tsaldarisom — Preosnovanje grške vlade

Atene, 18. decembra. AA. Sinočna razprava v parlamentu je izzvala veliko pozornost. Vlada je ostala na tej seji brez kvoruma. Predsednik Venizelos ni hotel podati izjave o novem programu vlade, češ, da je njen program ostal neizpremenjen.

Ker so tej seji prisostvovali tudi monarhisti je došlo do velike debate med predsednikom Venizelosom in monarhističnim šefom Tsaldarisom. Venizelos je izjavil, da le grški narod v pretežni večini republikansko razpoložen in da je zato republika nenobito dejstvo.

Tsaldaris mu je odgovoril, da ne gre za vračanje monarhije in da je grški narod v svoji ogromni večini sedaj gladen in da je treba predvsem rešiti hudo gospodarsko krizo. »Pustimo, je dejal Tsaldaris, akademsko razpravo o monarhiji in republiki. Nočemo kratki mir narodu, kar smo dokazali s tem, da smo soglašali z izvolitvijo vladnega

kandidata za predsednika republike.«

Nato je Venizelos očital Tsaldarisu, da je dal pred par dnevi dopisniku bolgarskega lista »Zora« intervju, v katerem je govoril drugače. Tsaldaris je odgovoril, da je ta izjava popolnoma izmišljena. Venizelos je končno izjavil, da še dolgo ne namerava zapustiti oblasti, ker je prepričan, da bo do konca leta do napredka in uspeha. Tekom vse debate so bili govorniki pogosto prekinjeni. Navzlic temu pa je položaj dokaj mirnejši. Vrnitev monarhistov v parlament pomeni znaten korak k stabilizaciji grške republike.

Atene, 18. decembra. AA. Predsednik grške vlade Venizelos je izjavil, da bo izvršil temeljito rekonstrukcijo svoje vlade. Izmenjal bo skoro vse člane sedanje vlade, da bi na ta način nudil mlajšim silam priliko, da se izpopolnijo v vodstvu državnih poslov.

Mirna plenarna seja poljskega Sejma
Sprejem davčnega zakona in sestavitev komisije za preiskavo dogodkov ob priliki poseta oficirjev v palači Sejma

Varšava, 18. decembra. g. Današnja plenarna seja Se ma je potekla popolnoma mirno. Na dnevnem redu je bil davčni zakon, predlog za spremembo poslovnika v parlamentu in končno predlog vladnega bloka za imenovanje parlamentarne komisije, ki naj bi preiskala dogodke v Sejmu z dne 31. oktobra, ko ni bila otvorena seja zaradi prisostvovanja oroženih častnikov.

Davčni zakon je bil sprejet gladko. V debati o predlogu za spremembo poslovnika je govoril komunistični poslanec Czarski, ki je izjavil, da pomeni nameravana reforma poslovnika napad na stranke. Govornik je v nadaljnjem tako ostro napadel večino, da mu je moral končno sejski maršal Daszynski odvzeti besedo.

Predlogu vladnega bloka za imenovanje preiskovalne komisije o poteku afere od 31. oktobra je bila po kratki ležati priznana najnost, tako da je bil takoj izročen pristojnemu odboru. Splošno se tomlaži miren potek današnje seje in delstvo, da le bil predlog vladnega bloka sprejet skoraj brez odpora, kot znamenje »napreduločega omilitenja notranje politične situacije. V političnih krogih se posebno naglašča včerašnja izjava državnega predsednika Moscickega po kateri bo sedanjí ministrski predsednik Switalski najbrže v doglednem času sestavil novo vlado. Ako pa bi zadel na prevelike težave, bo prevzel ta mandat ali Bartel, ali pa Czar.

Živahen potek debate o izjavi čl. vlade
Osebni napadi Stříbrnyja proti dr. Benešu — Hlinka napoveduje, da bo vodil lojalno opozicijo

Praga, 18. decembra. s. g. Močno obiskana je pričela danes dopoldne poslanska zbornica debato o vladni izjavi Seja je bila mestoma zelo burna. Ves dan pa živahna.

Dopoldne je nastopil kot prvi govornik poslanec Podkarpatske Rusije, Kurtak, ki je izjavil, da stoji njegova stranka in vsa Podkarpatska Rusija na strani države. Za njim je govoril bivši minister poslanec Stříbrny. Žigov govor je bil poln napadov na osebno zunanjeja ministra dr. Beneša in na političsko službo v republikli. Socialni demokrat Hampel je izjavil, da je agrarna kriza vračanje, ki zadeva stotisoče malih ljudi. Socialni demokrati odklanjajo vsako zvišanje

carin v poljedelstvu in industriji ter zastopajo smernice haške konvencije. Popoldne je povzel besedo tudi msgr. Hlinka, ki je izjavil, da stoji njegova stranka, dasti je v opoziciji, na strani države in hoče sodelovati z vlado, vendar pa si pridržuje pravico kritike. Proti koncu seje je govoril še zunanji minister dr. Beneš, ki je energično in z nepobitimi dejstvi zavrnil škandalozno politiko legistov (skupine Stříbrny). Napade na zunanjeja ministra je označil kot popolnoma neutemeljene. Tudi v senatu se je danes ves dan nadaljevala debata o vladni izjavi.

Zasedanje nemškega državnega zbora
Vlada bo najela 465 milijonov mark posojila za kritje proračunskega primankljaja — Dr. Schacht odpotuje v Haag

Berlin, 18. decembra. s. Državni zbor je danes v drugem in tretjem čitanju sprejel zakonski načrt, ki pooblašča vlado, da najame poseben kredit v višini 465 milijonov mark za kritje primankljaja v državnem proračunu, dokler ne bodo na razpolago prihranki iz Youngovega reparacijskega načrta. Zaključno glasovanje se je vršilo potem, ko je neki komunistični poslanec med ostrimi napadi proti socialnim demokratom zaključil svoj govor. Pooblaštilni zakon je bil sprejet z veliko večino.

Nato je sledilo druzo čitanje osnutka, s katerim se podaljšuje zakon o prepovedi izvoza umetnin do 31. decembra 1931. Vlada je k temu predložila sklen, po katerem zahteva sporazumno z Avstrijo čim obširnejšo ohranitev bososti velenemskih umetnin. Osnutek je bil z dodatnim predlogom, poslanca Strathmanna, ki dopušča črtanje določb v ureditvi in z gotovimi pogoji finančnega značaja izvoz umetnin, sprejet v drugem in tretjem čitanju. Ravno tako je bil sprejet predlog vladnih strank.

Sko delegacijo v Haag
Berlin, 18. decembra. AA. Na konferenci šefov nemških gospodarskih skupin je bila soglasno sprejeta resolucija, ki odklanja Youngov načrt, ki pa obenem ne sprejema plebiscita, kakor so ga zahtevali nacionalisti. Resolucija odobrava finančni načrt predsednika Narodne banke dr. Schachta in izraza mnenje, da bi bil razpust parlamenta edina pot, ki more rešiti vsa gospodarska vprašanja Nemčije.

Zanimivo glasovanje v avstrijskem parlamentu
Dunaj, 18. decembra. g. V avstrijskem parlamentu se je danes vršilo zanimivo glasovanje. Z ve'ennemškimi in socialističnimi glasovi je bil proti krščanskim socialcem sprejet predlog, naj se avstrijsko zakonsko pravo izenači z nemškimi, kar pomenja omogočenje ponovne poroke katoliškim razoročencem. Glasovanje ima za enkrat samo nomen demonstracije, ker bodo Kerliakci gotovo znati preprečiti izvedbo sprejetega sklepa.

Sandor Aleksander †

Zagreb, 18. decembra. V torku zvečer je ob pričetku plesne zabave v Oficirskem domu v Beogradu umrl g. Sandor Aleksander...

Pokojnik se je dvignil do svojega visokega položaja iz žitne stroke in le bil eden najbolj simpatičnih tipov premožnega meščanstva. Sandor Aleksander je bil...

Rojen je bil pokojnik 9. aprila 1866 v Zagrebu, kjer je doživljal nižjo realno in delal tri leta v poslovalnici zagrebskih paromlinov...

Kako delaven je bil pokojnik v najrazličnejših dobrodelnih, kulturnih in gospodarskih društvih priča najbolj dejstvo, da je bil bodisi predsednik, bodisi podpredsednik...

Smrt pokojnega Aleksandra obžaluje hčerka, poročena z veleindustricem dr. Arturjem Marčevićem njegov brat S. D. Aleksander...

Sofijska konferenca

Sofija, 18. decembra. AA. Jugoslovensko-bolgarska mešana komisija je danes nadaljevala svoje delo. Sej je prisostvoval novi predsednik jugoslovenske delegacije dr. M. Lorad Janković...

Konferenca rektorjev

Beograd, 18. decembra. Rektor zagrebskega vseučilišča dr. Belobrk, rektor ljubljanske univerze dr. Dolenc in rektor beogradske univerze dr. Mitrović so imeli danes v Beogradu sestanek, na katerem so razpravljali o vprašanih tličnih se naveza za vso državo veljavnega zakona o univerzah...

Kredit za zagreško univerzo

Beograd, 18. dec. Minister financ je odredil v soglasju z ministrom prosvete 480.000 Din za popravilo glavne vseučiliške zgradbe v Zagrebu na trgu Kralja Aleksandra...

Zima

Banjaluca, 18. dec. Snovi je pričelo v veliki burji snežiti in tudi danes sneži še po vrbaski banovini. Vozni promet je sila otežkočen.

Sušak, 18. dec. Danes je pričela besneti na vsem primorju silna burja. Zavladal je izredno hud mrz. Zaradi razburkanega morja imajo parniki iz Dalmacije velike zamude...

Tragična smrt mlade deklice

Vinkovci, 18. decembra. V tukajšnji bolnici je umrla 12 letna učenka 2 razreda gimnazije Pavla Hemberger iz Vukovarja...

Denar in inserat

sta tista važna faktorja, brez katerih si moderni človek ne more več misliti trgovine in trgovskega prometa.

Denar je v rokah konzumenta, blago pa v rokah pridobitnika; svetovni posredovalec med obema pa je inserat, ki posreduje zamenjavo blaga za denar, denar pa za blago.

Današnji človek ne išče dobavnih virov po ulicah kakor nekdanj. On zahteva od svojega časopisa, da ga vsak dan informira o ugodnih dobavnih virih, da mu omogoči in vzgiblje odločitev za nakup teh ali onih potrebščin, daril, itd.

Ker smo že v decembru, to je v času, ko dosežeta konzum in trgovski promet svoj višek, kar je v glavnem zasluga svetovnega posredovalca-inserata, smo dolžni opozoriti vse pridobitne kroge na ta ugodni trenutek ter na kupno moč in kupno razpoloženje največjega čitateljskega kroga Slovenije, na čitatelje »Jutra«.

Zlate nedelje

ustvarja danes le inserat.

Božično »Jutro«

bo tri dni aktualno, zaradi česar bodo »Jutrovi« božični oglasi pridobili na trikratni vrednosti.

Novoletno »Jutro«

je največja trgovska reprezentanca v letu, takrat dosežejo oglasi nepobitne uspehe, ker iščejo v inseratnem delu lista tisoči in tisoči naročnikov svojih, in voščila poznanih tvrdk in trgovskih prijateljev.

V novoletno številko »Jutra«

spadajo oglasi vseh modernih trgovcev.

Oglase za božično številko »Jutra«

bomo sprejemali do sobote, 21. t. m., ker izide božična številka »Jutra« že v torku, 24. t. m.

Oglase za novoletno »Jutra«

pa bomo sprejemali do 30. t. m. Vendar pa prosimo velecenjene inserente, da nas v svojem lastnem interesu podprejo s tem, da se požurijo s svojimi cenjenimi naročili še pred zgoraj navedenimi roki, da bomo v stanu, v stremilju po zadovoljiti vseh, ukreniti in urediti vse potrebno v pogledu brezhbitnega stavljenja, plasmaja in pravočasnega izida lista.

»OGLASNI ODDELEK JUTRA«

Ob otvoritvi čl. parlamenta

H. — Praga, 14. decembra.

Pred poslopjem drve avtomobil, ki privazuje poslance in diplomate tujih držav na otvoritveno zasedanje. V kuluarjih življenje, kakor v čebelnjaku. Iz mnogih skupin se čuje živahen nemški ali madžarski govor. Poslanci so prišli vsi v temnih oblekah. Socialisti imajo po stari tradiciji rdeče klinčke in gumbiče...

Galerije so napolnjene do zadnjega kotička. V vladnih ložah je mnogo senatorjev, zlasti komunističnih, ki so nato z galerije dirigirali hrumi postopek svojih nosilcev. Novinarski prostori so takisto gosto zasedeni od poročevalcev tujih in domačih listov.

V sejni dvorani vlada šum in hrup. Ravnokar se je pojavila vlada in trušč se je znatno poletel. Prvi je prišel doktor Czech, nemški socialist, za njim pa dr. Beneš, zunanji minister. Predsednik vlade Udržal je zavzel mesto nekoliko raztresen in iz obraza se mu je čitala utrujenost in nervoznost. Na znak uradnika zbornične pisarne, da so navzoči vsi poslanci, gre Udržal na govorniško tribuno in otvori sejo. Predvsem je prišla na vrsto poslanska zaobljuba, ki so jo vsi poslanci brez izjeme po abecednem redu položili v roke predsednika.

Kakor so poslanci prihajali k predsedniku, tako so jih komunisti napadali z medklici. Vnili so na Gaido, na socialiste ko pa so se naveličali, so pozdravljali tvvariša Harusa, ki je zaprt, z ognjuščočimi klici: »Živio Harus! Zbornica se je zelo malo zmenila za vnitro komunistov.

Prvi dan so se izvršile pole formalnosti: razen zaobljube je prišla na vrsto izvolitev predsedstva. Naslednji dan je predsednik vlade Udržal prečital proglas vlade, kar so komunisti zopet porabljali za divje izpade, ki niso imeli najmanjšega smisla, zato je proti njim počasaj vstala vsa zbornica, ki ji je nesmišljni nastop komunistov postal zoperen. Boljševiki so se pomirili šele, ko je zbornica z vsemi glasovi vlade in opozicije — razen glasov komunistov — odglasovala predlog predsednika zbornice za izključitev od 10 sej onih poslancev, ki hriskajo k neredom. Obenem je bilo sklenjeno, da se izključitvi tudi vzamejo dnevnice za mesec dni. To je bilo tudi za komuniste dovolj povoda, da so se za nekoliko časa pomirili...

Tisk je vzel vladni predlog popolnoma ravnodušno na znanje in ne razveljavila o njem, kakor je sicer navada. Poudarila le to, da vlada smatra za svojo glavno nalogo rešitev gospodarskih problemov in dodaja, da je treba počakati, kako se bo vlada lotila tega dela v praksi.

Uveljavljenje meničnega in čekovnega zakona

Z današnjim dnem sta dobila obvezno moč dva važna zakona, s katerima se kraljevina Jugoslavija lahko postavi v prvo vrsto modernih držav na tem polju. Sta to novi menični in novi čekovni zakon, ki ju je kralj sankcioniral dne 29. novembra preteklega leta in ki sta bila obnarodovana v »Službenih Novinah« dne 19. decembra lanskega leta ter objavljena v »Uradnem listu« ljubljanske in mariborske oblasti dne 9. aprila 1929. Ker prinašata imenovana zakona znatne razlike napram določbam dosedanjih partikularnih zakonov, določa paragraf 107 meničnega zakona, obenem veljaven tudi za čekovni zakon, da veljajo za menice, oziroma čeke, izdane preden stopi novi zakon v veljavo, predpisi dosedanjih zakonov. Po dosedanjih zakonih je treba tudi presojeti obliko in učinek meničnih izjav, ki se dajo na takih menicah potem, ko stopi novi zakon v veljavo, prav tako pa tudi čine, potrebne za ohranitev in uveljavljenje meničnih pravic. Dalje stopita danes v veljavo uredbi ministra pravde z dne 23. oktobra 1929, tikačoji se praznikov v smislu meničnega in čekovnega zakona ter dostavljajna prepisov protestiranih menic in čekov, kakor tudi novi edinstveni predpisi o protestnih registrih ter končno zakonska novela k paragrafu 109 novega meničnega in k paragrafu 28 novega čekovnega zakona, ki smo jo objavili pretekli ponedeljek.

Rumunija odklanja carinsko premirje

Beograd, 18. dec. p. Po vesteh iz Bukarešte, smatrajo rumunski listi konvencijo o carinskem premirju ki je bila predložena s strani Društva narodov, za onkrat še za utonjio. Rumunija se v sedanjih obliki in pod sedanjimi mednarodnimi carinskimi razmerami nikakor ne misli pridružiti tej konvenciji.

Pogrešana angleška letalca

London, 18. decembra. Do danes opoldne ni prispela letalskemu ministruvu nobena vest o usodi enokrilnika »Faircy«, s katerim sta letela angleška letalca Johnes Williams in Jenkins v Capetown. Glasom večerajšnje vesti so opazili letalo ob 4. uri popoldne petdeset milj severozapadno od Sardinije. Zaradi tega vlada glede usode pogumnih letalcev precejšnjo skrb. Letalca sta obšla, da bosta obvestila vsake 4 ure letalsko ministruvo o poteku poleta.

Čičerin zašel med desničarje

Moskva, 18. decembra. AA. Politburo je dovolil Čičerinu samo še kratko bivanje v inozemstvu. Čičerin se mora vrniti v Rusijo najdalje do 1. marca prihodnjega leta. Dotlej mora tudi predložiti poročilo o premetitvah v diplomatskih sovjetskih predstavništvi v inozemstvu. V okolici Stalina trdijo, da gre sedaj za definitivno odstranitev Čičerina, ker se je povsem postavil na stran desničarske opozicije.

Hmejski trg

Zatec, 18. decembra. Včeraj se je promet dvignil na 450 stotov. Današnji promet je znašal 300 stotov. Povpreševanje treha dalje. Iščejo se kredenje vrste hmele. Tendenca in cene so šverste od 500 do 725 Kč.

Proračunska seja Zbornice za TOI

Zbornična doklada bo za prihodnje leto znašala 13 odstotkov od odmerjene pridobnine odno so družbenega davka

Včeraj popoldne se je vršila v zbornični dvorani letošnja proračunska plenarna seja Zbornice za TOI, ki jo je otvoril predsednik g. Ivan Jelačin ml. ob navzočnosti trgovskega inšpektorja dr. Rateja, zborničnega generalnega tajnika dr. Frana Windischerja in vseh ostalih zborničnih tajnikov. Po ugotovitvi sklepnosti je predsednik g. Jelačin postal poročilo o delovanju zbornice v dobi od 15. marca do 15. t. m.

Predsedstveno poročilo

Zgodovinsko leto velikega preokreta v našem javnem življenju, ki je pričelo z odločnim aktom Nj. Vel. kralja od 6. januarja, se bliža polagoma koncu. Izvedena je dalekosežna in integralna reforma vse naše javne uprave in izvršeno veliko delo na imenovanju naše zakonodaje, zlasti v kolikor se nanaša na gospodarstvo. To živahno zakonodajno delo je zlasti od oktobrske plenarne seje stavilo na zbornico velike in težke zahteve. Zbornica je v številnih zakonih ki globoko posegajo v gospodarsko delo poedinca in v razvoju skupnega gospodarstva, podala svoja mišljenja.

Zbornica je kot interesno zastopstvo stori la vse, da se osnutki zakonov pred uveljavljenjem prilagodijo potrebam našega gospodarskega razvoja. Poleg izenačenja gospodarske zakonodaje zaposlujejo zbornice v zadnjem času v veliki meri tudi vprašanja mnogih že veljavnih zakonov, zlasti vseh socialno političnih zakonov, zakona o solni in rinskih tarifih in zakonov o posredni javnih Prizadevanje zbornice da vse jugoslovenske zbornice v vprašanih gospodarske zakonodaje skupno nastopajo in svorazumno sestavljajo svoje predloge in zahteve, ki se dajo z večjim poudarkom uveljavljati, ni ostalo brez uspeha. Pretekli teden se je vršila v Beogradu konferenca zbornic, ki jo lahko označimo kot pričetek nove ere v skupnem konstruktivnem delu za povzdigo gospodarskega narredka. Prve preizkušnje v tem pogledu kažejo najboljše uspehe. Zbornice so se z malimi izjemami sporazumele v dveh najtežjih gospodarskih problemih, in sicer v neštinih vprašanih glede revizije socialne zakonodaje in glede smernice za revizijo carinske tarife.

Dalje omenja predsedstveno poročilo, da je bila zbornica ovirana in motena v svojem intenzivnem delu od nekdi nepotrebnih nojavov v zborničnem področju. Na podlagi netočnih informacij se je razvila neka agitacija zaradi odmere zbornične doklade, ki je razburjala interese in oteževala zbornični stališče. Medtem se je izkazalo da so bile domneve neumestne in neosnovane.

Sodelovanje gospodarskih zbornic

O akciji za sodelovanje vseh gospodarskih zbornic v naši državi, ki jo je podvela ljubljanska zbornica, je v zvezi z predsedstvenim poročilom poročal zbor. član ravnatelj g. Anton Krečič, ki je zbornico zastopal na konferenci vseh zbornic v Beogradu. Gosp. Krečič je omenil, da je v naši državi 13 zbornic, ki pogosto povsem neodvisno obravnavajo vprašanja, ki se v enaki meri tičejo vseh zbornic. Dosedanja praksa, da vsaka zbornica v načelnih gospodarskih vprašanih in v vprašanih gospodarske zakonodaje poda svoje lastno mnenje, je imela pogosto nesenehe. Zato je ljubljanska zbornica postavila to vprašanje na dneveni red konference zbornic 9. t. m. v Beogradu. Po daljših razpravah se je našla formula v obliki pravil o sodelovanju gospodarskih zbornic kraljevine Jugoslavije, ki jih imajo sedaj vse zbornice potrditi. Po teh pravilih ima vsaka zbornica pravico, vzeti iniciativno in staviti ostalim zbornicam predlog, če to smatra za potrebno, da posamezne ali vse zbornice v konkretnih vprašanih splošnega značaja nastopijo skupno. Poročilo gosp. Krečičja je bilo soglasno sprejeto.

Proti ločenim zbornicam

Nato je zbornični podpredsednik g. Ivan Ogrin postal načelno izjavo v vprašanju nove ureditve zbornic v naši državi. Izjavil je, da naša skupna zbornica zares dela za interese trgovine, obrti in industrije in to ne brez uspeha. Poročila in nasveti zbornice so največkrat obveljali, zato se tudi člani zaupno obračajo nanjo v primeru potrebe. Ne le pri nas, tudi v inozemstvu braka kaže da imajo skupne zbornice veliko prednost pred ločenimi ali posebnimi zbornicami. Tudi agitacija za ločitev zbornice v mariborsko in ljubljansko je neumestna. Dravska banovina je gospodarsko zaokrožena edina in se zbornice ne da razdeliti, niti po panogah, niti po območju, če hojemo imeti močno in vitalno ustanovo. Delitev zbornic na posamezne panoge pa bi dovedla še do tega, da bi morale te zbornice imeti v Beogradu svoje centrale, če bi hotele uveljaviti svoje zahteve.

V zvezi z izvajanih glede akcije proti višini zbornične doklade je nato gosp. Rebek ugotovil, da je delegacija obrtniških organizacij že ob priliki lanske proračunske razprave iznesla težke pomisleke proti zborničnemu proračunu, ki je bil nato proti glasovanju delegacije sprejet. Akcija proti zbornični dokladi na je sedaj izšla iz vrst onih, ki so lani glasovali za proračun, kar gotovo ni umestno, ker je dolžnost teh članov, iznesti svoja mnenja na pravem mestu, ne pa nelojalno nastopati proti naši korporaciji.

Povišani zbornični proračun

Nato je pričela razprava v zborničnem proračunu za leto 1930. ki predvideva skupno dohodek 5.585.000 Din napram 4.875.000 Din v letu 1929, 3.567.000 Din v letu 1928, in 3.197.000 Din v l. 1927. Proračun izdatkov je predviden v višini 4.952.000 Din, tako da ostane napram predvidenim dohodkom presešek kot blaginjska rezerva v višini 633 tisoč Din. Poročilo o proračunu je podal zbornični predsednik gosp. Jelačin, ki je omenil, da so o tem proračunu razpravljali vsi trije odseki, kakor se je tudi finančni odbor soglasno odobril. Med drugim je ugotovil, da je zbornično predsedstvo lani pravilno ravnalo, ko je predlagalo 25% zbornično doklado, ker je vladala popolna negotovost kako se bo tobirala pridobalna glede na prehod k davčnim oblikam po novem zakonu o neposrednih davkih. Da je bila ovrznost na mestu, dokazuje okolnost, da je bila letos na račun zbornične doklade do konca decembra nabrana komaj polovica v proračunu predvidenega smeška. Zato je bil v proračunu za leto 1930, vsaj v prvem mesecu 2 mil. Din, t. j. zaostanek zbornične doklade za leto 1929.

Zbornična doklada 13 odst.

Po razpoložljivih informacijah, ki jih je dobila zbornica na merodastnem mestu, bo znašal v dravski banovini vredni družbenega davka in pridobnine skupni 38 in pol milijona Din. Ker pa je treba računati, da ves ta znesek ne bo trljan, je Zbornica vzela za podlago kalkulacije vsoto 26,5 mi-

lijona Din, na katero predlaga 18% doklade od splošne pridobnine in družbenega davka, kar znaša 3.445.000 Din.

Proračun je bil nato brez debete soglasno odobren iz proračuna posemamo, da so upravnj stroški ostali napram lanskemu proračunu skoro nespremenjeni. Znašajo namreč 1.782.000 Din napram 1.790.000 Din v proračunu za tekoče leto (v proračunu za leto 1928, so znašali 1.589.000 Din). Tudi izdatki za stvarne potrebšline so le neznatno višji kakor v lanskem proračunu. Predvideni so v višini 615.000 Din napram 578.500 Din v proračunu za leto 1929, in 573.500 Din v proračunu za leto 1928. Glavno poviranje proračuna na odpade na povečanje izdatkov za prispevke in ustanove, ki so predvideni v višini 1.834.000 Din napram 1.110.000 dinarjev v proračunu za tekoče leto in 888 tisoč dinarjev v proračunu za leto 1928. Od posameznih postavk teh izdatkov naj omenimo naslednje: prispevki trgovcem in obrtnim nadaljevalnim šolam 200.000 Din (kakor za tekoče leto), prispevki za razstave 100.000 Din (za tekoče leto 50.000 Din), prispevki za pospeševanje obrti 450.000 Din za tekoče leto 200.000 Din), prispevki za pospeševanje industrije (med drugimi subvencije za institute tehnične fakultete) 200 tisoč Din (za tek. leto 0), prispevki pokojniškemu zakladu 314.000 Din (za tekoče leto 273.000 Din), prispevki za pospeševanje trgovine 300.000 Din (za tekoče leto 120.000 Din) in prispevek za »Trgovski liste 100 tisoč Din (kakor za tekoče leto). Izredni izdatki so predvideni v višini 721.000 Din napram 596.000 Din v proračunu za tekoče leto in 303.000 Din v proračunu za leto 1928.

Revizija zakona o taksah in ureditev samoupravnih financ

O predlogih za revizijo zakona o taksah in za ureditev samoupravnih financ je referiral zbornični tajnik g. Zagar, ki je omenil, da se po imenovanju neposrednih davkov in trošarin obeta revizija zakona o državnih monopolih in zakona o taksah.

Revizija takse zakonodaje je postala pri nas zelo nujna, ker na eni strani imenovanje nazvil razširjenju taksnega zakona kraljevine Srbije (leta 1921) ni popolno, na drugi strani pa vsebujejo sedanjji predpisi mnogo ostrin, ki jih je treba odpraviti. Od časa, ko je bila večina tarifnih postavk taksnega zakona kralj. Srbije razširjena na vso državo so se razmere bistveno spremenile. Zato je treba taksnik zakon čim prej novelirati in ublažiti trdote (zlasti visoke izmere gotovih taks in občutne kazni). Ukiniti je treba razne takse (na gostilniške račune, dopolnilno prenosno takso) druge pa omiliti (predvsem takse na sodno protokolaranje, točilne takse, sodne takske, takse na trgovska sprave itd.). Modernizirati pa je treba tudi kazenski postopek, pri čemer je treba razlikovati med zatajbo in prestopki, ki se lahko kvalificirajo kot nered ali nepravilnost. Dohodki od taks so sicer ena glavnih opor državnih financ, vendar je dana možnost za znižanje taks, kajti skupni donos novih, neposrednih davkov bo gotovo višji, kakor je bil donos neposrednih davkov po starih davčnih oblikah. Zbornica je podala svoje mišljenje tudi glede ureditve samoupravnih financ. Posebno pozornost je v svoji izjavi posvetila vprašanju doklad na neposredne davke, kajti preobremenitev po dokladah pogosto občutno ovira gospodarski razvoj. Te doklade je treba brezopogojno maksimirati, tako da skunaj nikdar ne smejo presegati 100 odst. Tudi ne smejo biti doklade različne in razne davčne oblike. Glede samoupravnih trošarin je treba postaviti načelo, da smejo te trošarine obremenjevati le predmete za lokalni konsum, ne pa produkcijo. Ker je banovinam dodeljen velik delokrog, zato je neobhodno potrebno, da se banovine za uspešno delovanje dotirajo iz splošnih državnih d-hodkov (n. pr. iz donosa zemljarine, zgradarine in državnih trošarin).

Revizija carinske tarife

O reviziji naše carinske tarife in o smernicah, ki so jih vse zbornice naše kraljevine predlagale za to revizijo je obširno poročal zbornični tajnik g. Ivan Mohorič, ki je omenil mnogo podrobnosti iz sedaj veljavne tarife, ki kažejo, da je revizija res nujno potrebna. Mnoge carinske postavke, ki so bile zaradi trgovinskih pogajanj visoko določene, so ostale nespremenjene, ker v dosedanjih tarifnih pogodbah ni bilo prilike za znižanje. Tako imamo n. pr. za elektrotehnični material carine, ki znašajo 80 odst. — 100 odst. vrednosti, kar težko obremenjuje gospodarstvo. Obširno je poročal tudi o konferenci zbornic v Beogradu, ki je vladi predložila enotno mišljenje glede principov za revizijo carinske tarife (o čemer smo že poročali). V zvezi z revizijo naše carinske tarife je poročal tudi o stališču, ki so ga zavzele naše zbornice glede predloga konvencije o carinskem premirju, ki bi koristilo predvsem onim državam, ki so bile v svoji carinski politiki najbolj brezobzirne. Zato bi bilo potrebno najprej carinsko obremenitev v posameznih državah izmivirati, potem pa šele skleniti premirje.

Po končanem referatu je g. Mohorič opozoril se na »iprave za povišanje poslovnih pri izvzoju, ki se imajo po čl. 44. zakona o pospeševanju kmetijstva stekati v državni fond za pospeševanje kmetijstva. Dnos te poslovne znaša sedaj okrog 1.700.000 Din, po povišanju poslovnih pa naj bi znašal 44 milijonov Din. Zbornica je podvela še potrebne korake, da se vsi naša nove poslovne in povišani izmeri, ki bo različna za posamezne izvorne predmete, spravi v sklad z interesi našega izvzoza.

Nato je sledilo še poročilo o reviziji socialno-političnih zakonov, ki ga je podal zbornični podpredsednik g. Ogrin in poročilo o naših zakonih o zgradbah, zakona o elektrifikaciji in zakona o razlastitvi nepremičnosti, ki ga je podal zbornični tajnik g. dr. Pretnar.

Samostojni predlogi

Pri zadnji točki dnevnega reda so bili stavljeni nekateri samostojni predlogi. Zbornični član g. Lenarčič je stavil predlog naj zbornica intervenira pri trgovskem ministruvu, da se poslovlnina na izvzo lesa določi le v taki izmeri, ki ne bi ogrozila konkurenčnosti našega lesa na svetovnem trgu. Ravnatelj g. Krečič pa je predlagal, da se zbornica zavzame za to, da dobi Maribor na podlagi § 10 zakona o organizaciji finančne uprave poseben finančni inšpektorat.